

Nr 168.*Utlåtande i anledning av väckt motion om förbättrade ekonomiska villkor för ungdomens yrkesutbildning.*

(2:a avd.)

I en inom andra kammaren av fru *Nilsson* och herr *Holmberg* väckt motion (II: 37) har yrkats, att riksdagen måtte besluta att i skrivelse till Kungl. Maj:t hemställa om tillsättandet av en utredning, som snabbt inkommer med förslag om förbättrade ekonomiska villkor för ungdom, som vill skaffa sig yrkesutbildning.

I motionen har anförts bland annat följande.

Föregående år utgavs en ny förordning som bl. a. innehåller bestämmelser om studiehjälp åt elever vid kommunala yrkesskolor och centrala verkstadsskolor. Sådan studiehjälp utgår med studiebidrag och behovsprövade stipendier. Sammantaget ger denna studiehjälp möjlighet att täcka kostnaden för kost och logi å verkstadsskolans internat. Dessutom finns anslag för ett visst antal friresor.

På yrkesskolan har eleven också möjlighet att erhålla arbetspremier, som i allmänhet varierar mellan tio och tjugofem kronor per månad.

Men eleven har en rad utgifter utöver kost och logi att klara av. Det gäller utgifter för kläder och inte minst för fritiden. En del kommuner ger bidrag till elev, som söker klädesbidrag med varierande belopp.

De otillräckliga bidragen har betytt att många familjer icke ansett sig ha råd att ge sina barn yrkesutbildning. För många unga har den knappa ekonomien under yrkesutbildningstiden betytt, att de måst avstå från att skaffa sig en såväl för samhället som för dem själva värdefull utbildning. Klyftan mellan deras »standard» och »standarden» för dem, som gått direkt ut i förvärvslivet, har nämligen blivit för betydande.

För att ge yrkesutbildningen sin rätta plats och värdefull stimulans bör de ekonomiska möjligheterna väsentligt förbättras.

Utskottet. Den vid 1952 års riksdag (höstsessionen) beslutade reformen av studiehjälpen inom skolväsendet avsåg bland annat samtliga statliga eller under statlig tillsyn ställda skolor för egentlig yrkesutbildning, exempelvis seminarier och övriga lärarutbildningsanstalter, tekniska gymnasier och tekniska fackutbildningsanstalter, handlungymnasier, praktiska realskolor, centrala verkstadsskolor, sjömansskolor, lantmannaskolor, lantushållsskolor, trädgårdsskolor och skogsskolor. Bestämmelser om studiehjälp åt elever vid nu avsedda skolor har utfärdats genom särskilda kungörelser den 30 juni 1953 angående statlig studiehjälp åt elever vid vissa lantbruksundervisningsanstalter m. m. (nr 515), åt elever vid vissa läroanstalter (nr 530)

och åt elever vid statsunderstödda kommunala och enskilda anstalter för yrkesundervisning samt centrala verkstadsskolor (nr 532). Bestämmelserna trädde i kraft den 1 juli 1953.

Studiehjälpen utgår i form av studielån, studiebidrag och stipendier. Studielån åt elever vid andra skolor än lärarutbildningsanstalter samt vissa tekniska och andra fackutbildningsanstalter må beviljas endast om eleven har försörjningsplikt eller om ömmande skäl föreligger. Studielånen är behovsprövade. Studiebidragen utgår utan behovsprövning och avser kostnader för inackordering eller dagliga resor och måltider för elever, som går i skola utanför hemorten. Stipendierna utgår efter behovsprövning; stipendiebeloppet är i regel högst 75 kronor per månad. För inackorderad elev kompletteras stipendiet med visst resebidrag.

I anledning av förevarande motion får utskottet erinra om att utskottet i utlåtande 1952:224 rörande propositionen 1952:220 angående studiehjälpsverksamheten framhöll bland annat att enligt utskottets mening betydande svårigheter föreläge att överblicka konsekvenserna av det i propositionen framlagda förslaget angående studiehjälpsverksamheten med avseende på såväl dess framtida ekonomiska innebörd för statsverket som dess inverkan på rekryteringen av de olika studiehjälpen omfattande skolorna och utbildningsanstalterna. Utskottet förutsatte emellertid att, sedan närmare erfarenhet vunnits angående systemets praktiska verkningar, grunderna för studiehjälpen komme att bli föremål för omprövning i vad rörde såväl omfattningen och utformningen av den föreslagna stipendiegivningen som avvägningen av stipendiebeloppen med hänsynstagande till skäligen rättvisesynpunkter och de ekonomiska möjligheter, som stode samhället till buds.

Mot bakgrunden av vad utskottet sålunda tidigare uttalat i frågan och då någon samlad närmare erfarenhet av de praktiska verkningarna av det nya studiehjälpsystemet, som varit i tillämpning endast något mer än ett läsår, rimligtvis ännu icke kan ha vunnits, saknas enligt utskottets mening anledning för riksdagen att i nuvarande läge i skrivelse till Kungl. Maj:t hemställa om en snabbutredning angående förbättrad studiehjälp åt elever vid skolor för yrkesutbildning. Utskottet avstyrker därför bifall till motionen och hemställer,

att motionen II: 37 icke må till någon riksdagens åtgärd föranleda.

Stockholm den 16 november 1954.

På statsutskottets vägnar:

MARTIN SKOGLUND.

Närvarande: se under utlåtandet nr 166.